

Dissertatio inauguralis medica de multorum atque magnorum morborum remedio ... / submittit Gottfried Viebeg.

Contributors

Viebeg, Gottfried.
Stahl, Georg Ernst, 1660-1734.
Universität Halle-Wittenberg.

Publication/Creation

Halae Magdeburgicae : Literis Christiani Henckelii, [1714]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/edz44cdn>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

De

MULTORUM

ATQUE MAGNORUM

MORBORUM REMEDIO, *Abstinenda*

QUAM

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. FRIDERICO WILHELMO,

PRINCIPE BORVSSIÆ, MARCHIONE BRANDENBURGICO, RELIQUA;

GRATIOSO FACULTATIS MEDICÆ CONSENSU,

PRÆSIDE

DN. GEORGIO ERNESTO STAHL,

CONSIL. AUL. ET ARCHIAT. REG. MED. ET RER. NATURAL. PROFESSORE PUBL. ORDIN. ACAD. NAT. CUR. COLLEG.

LONGE DIGNISSIMO,

ORDINIS MEDICI h.t. DECANO.

DN. PATRONO, PRÆCEPTORE, AC PROMOTORE SUO

omni Observantia atque Honoris cultu et atem colendo,

PRO GRADU DOCTORIS,

Summisque in Arte Medica Honoribus, Insignibus, ac Privilegiis

Solenni obtinendo more Majorum

Ad d. Mart. MDCCXIV. horis ante & pomeridianis

IN AUDITORIO MAJORI

Publico Eruditorum examini submittit

Gottfried Biebeg/ Bornens. Misa.

Medicinæ Practicus.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,

Literis CHRISTIANI HENCKELII, Acad. Typogr.

VIRIS

ILLUSTRIBUS, EXCELLENTISSIMUS, GENEROSIS-
SIMIS, PRÆNOBILISSIMIS

DOMINIS

PRÆFECTURÆ BORNENSIS

ORDINIBUS

SEU

AMTSASSIS

UT ET

PRÆNOBILIBUS, AMPLISSIMIS, PRUDENTISSIMIS

atque

DOCTISSIMIS DOMINIS

CONSULIBUS, PRÆTORIBUS, SE-
NATORIBUSQUE

SENATUS BORNENSIS

SPECTATISSIMIS

DNN. GRATIOSISSIMIS, PATRONIS, ET FAUTORIBUS
SUIS

*Æternum summa observantia colendis inauguralem hancce, sub-
missa ac devota mentè, officiosissime,*

D. D. D.

AUTOR.

Medicinis Practicis

HALLA MAGDEBURGICA

Licetis Christiani Henckels, Acad. Typogr.

B. C. D.

PROOEMIUM.

Vantumcunque etiam Vetustatis fastidium, studiumque novitatis quendam ceperit, fateri nihilominus cogitur, fragmenta non pauca hinc & inde in veterum monumentis reperiri, quæ ad veram sapientiam non parum faciunt; quæque sedulò collegisse, suisque rebus accommodasse, vel ipsos ejusmodi antiquitatis oïores, nec piget, nec pudet. Mirum sanè, quàm multa paucis, quàm longa brevibus, dixerint. Ut adeo in admodum amplâ multifariarum rerum contemplatione, nihil sæpius reliquum illis maneat, quod vel duobus verbulis non comprehenderint. Sic vetus verbum est: ἀνέχῃς & ἀπέχῃς, sustine & abstine. Quousque autem hoc dicto non penetrant, in melioris vitæ ratione ineundâ? Quid, quod ad ipsam sanitatem, ne de Theologica aut Politica consideratione jam aliquid dicam, conservandam, eamque labefactatam re-

A

paran-

parandam, pro norma satis certa, vel quoad posterius solum membrum, inservire queat. Qua in re utique Celsum, inter principes Medicos haud postremum, valde consentientem habemus, quando abstinentiam toties commendat, eamque **MULTORUM ATQUE MAGNORUM MORBORUM REMEDIUM** esse pronunciat. Argumentum hoc tale nobis visum est, quod **SPECIMINIS INAUGURALIS** loco tractari atque uberius explicari mereatur:

Quamobrem Summum Numen supplices (veneramur, velit hoc in cœpto suâ gratiâ nobis præsens esse, ut quæ in sui gloriam, & proximi emolumentum vergant, proferre valeamus.

Thef. I.

QUandoquidem, in amorem Celsi, verba ejusdem, quibus **ABSTINENTIAM** extollit, in constituendo Disputationis hujus titulo, retinuimus; necessum etiam erit ante omnia exponere, quid ipse iisdem indigitare voluerit; & deinde, cum ulterius progredi nobis propositum sit, mentem quoque nostram de his rebus ritè declarare. Habuit autem ille, uti credi potest, præcipuè ante oculos, universam turbam **FEBRIUM**, & in his *acutas* maximè, *Magnorum* morborum nomine notatas. His omnibus tanquam certissimum auxilium opponit, *Abstinentiam*, & quidem specialissimam, illam *Assumendorum, Cibi, & liberi potûs*: cui insuper *Quietis* præceptum adhuc superaddit; quod tamen nostro, quo *Abstinentiæ* vocabulum accipimus, sensu, supervacaneum adhuc erit, cum in ordine ad *motuum incongruorum* moderamen, & ipsa *Expectatione, Abstinentiæ* regulis jam inclusum sit.

II.

Nos enim *Abstinentiam, multorum atque magnorum morbo-*

morborum remedium agnoscentes, secundum literam hanc vocem interpretamur, ita, ut à quacunque re, quæ *œconomiam* corporis humani lædere, aut ullo modo huic præjudicium afferre potest, atque solet, jam in totum, jam in tantum *abstinere*, jubeamus omnes, qui ejusmodi potens remedium desiderant. Proinde veluti per summos apices in *Genere* hanc rem contemplabimur, cui postmodum quædam huc pertinentes *Species*, subordinandæ veniant. Haud absimile Thema Celeberr. Dn. Præses, harum rerum uti multarum aliàs peritissimus, paucis abhinc annis ventilavit, nisi quòd ille *medentem*, nos verò hic mederi aut sibi consuli volentem, pro *Objecto* habeamus atque instruamus.

III.

Quæritur non immeritò, apud eos, qui auxiliorum classes earumque universum apparatus, debitâ notitiâ atque peritiâ pensitant, an non ex tam immensò numerò, *unum* inveniri possit, quod *omni* corporis affectioni, *omni ætati*, *omni* etiam *tempori*, sufficiat atque conveniat? Hæsitant quamplures ex Medicis, credulitatem suam tale quid pollicentibus addicere; à posteriori tantum inducti, per tot experimenta infelicitè succedentia, inanem hic operam ludi. Inter quos Excellentissimus Dn. Præses, quo in abstrusioribus rebus detegendis non facilè quisquam solertior, maximè etiam à priori demonstratum dedit, non posse hunc in modum aliquid obtineri: cum planè absonum sit, absque *vitaliter Agentis* in corpore concursu, prout illi sibi sumunt, aliquid efficere velle. Interim non defuerunt hactenus, qui ejusmodi *θεὸν ἀπὸ μηχανῆς* orbi obtruderent; cum licentia, à Paracelso inprimis orta, successu temporis in multos repentè se vulgaverit. Firmo nihilominus stetit adhuc stabitque talo, quod omnes, qui absque *συνεργείας Naturæ* respectu aliquid quærunt aut tentant, illos actum agere necessum sit.

Quemadmodum autem à tali instituto meritò abhorremus, ubi oleum & opera absque omni dubio perdi debet; ita tamen ejusmodi *universale* auxilium quod ἐνέργειαν *Naturæ* ubique amicè *respiciat, foveat* atque *juvet*, negligere & silentio prorsus præterire, religio nobis fuit.

V.

Et profectò, cum verâ *Physiologico-Pathologica Theoria*, haud quidquam aliud tam aptè cohæret, atque in se optimæ est consequentiæ, quàm illa meditatio, quâ satis superque edocti, nulla corpori metuenda esse materialia nocumenta, nisi quæ *ab extrâ* in structuram ejus advehuntur; omne id, quod intra corpus admissum, vel *qualitate* vel *quantitate*, vel perversâ etiam *æstimatione*, turbas aut pericula excitare valet, ab hujus consortio arcere suscipimus: ita, ut hoc pacto, nullo non tempore, omnes actus vitales, placidè atque decenter fiant & vigeant: indeque perennis sanitatis conservatio obtineatur. Hac ipsam metam *Abstinentia* attentis oculis præfixam habet, atque eodem omnes nervos intendit.

VI.

Præterea, serio attendendum, quod ipsius *Naturæ methodus*, in superandis morbis, regulam hanc quandoque *πρὸς τὸ σπασμὸν* præscribat atque servet; quale quid in *Febribus*, præcipuè *continuis*, vulgo dictis *acutis* contingere solet, ubi ægroti ab omni *carnium* usu, cum peculiari etiam aliqua *aversione, abstinent*. Id, quod non ita *fortuitò*, sine omni respectu ad certum aliquem *finem*, accidat, aliquoties jam laudatus Dn. Præses, dexterrimè enucleavit, & præcipuè *τὸ διότι*, ipsam fiendi rationem, ex evidente ipsius rei indole atque genio, in *Programmate* quodam, sufficienter detexit. Quare etiam non abs re erit, eandem viam, quam *Natura, ex se ipsâ satis docta*, prosequitur, & quam insuper uni-

universo negotio *vitali* apprimè quadrare intelligimus, pro scopo universali abigendorum nociturorum insistere.

VII.

Confirmant adhæc, *Abstinentiæ* communem in morbis utilitatem, passim animadversæ *Individuales* Experientiæ, ubi vel à solo *victu*, *Abstinentia*, omnibus aliis artis tentaminibus, palmam præripuit. Ex multis jam cognitis, unicum tantum exemplum allegare lubet. Juvenis nobili prosapia ortus, habitus *Sanguineo-Cholerici*, febrem ardentem incurrit. Ex quâ, an propriâ culpâ, an medentis incuriâ, jam non interpretor, in *Hemitritæum*, infelici prorsus metamorphosi conjectus, ita tandem omnis medicationis, imò ferè ipsius vitæ, pertæsus, cum non per septimanas aliquot, sed per plures menses, malum duraret, firmiter secum constituit, tam ab omni medicatione, quàm à victu etiam, quoad usquam valeret, penitus *abstinere*. Quid fit? Per aliquot dies toleratâ sic ab omni victu *abstinentiâ*, natura, quamvis vires sensim deficere viderentur, operosum nihilominus & maximè salutarem nifum instituit, quò per *vomitum* materia ex *atro viridescens*, & valdè *tenax*, expellebatur. Quò factò tam pertinax malum simul & semel cessavit, atque perfecta Euphoria hanc methodum consecuta est.

VIII.

Idem observare sæpius licebit, harum rerum curiosis, adeò, ut illis in ejusmodi historias inquirentibus, atque tales audire volentibus, planè non futurum sit novum, quosdam vel solâ ab assumendis *abstinentia*, sanitati fuisse restitutos. Qualem etiam observationem, nonnullis ansam præbuisse nulli dubitamus, ut peculiari methodo, quam *inediam* vocarunt, dicitur *Hunger-Cur*, omnes promiscuè morbos, nimia fiducia, debellare aggrederentur.

IX.

Quod si autem *carentia* solùm *cibi* & *potûs*, velut aliqua saltem *Abstinentiæ* species, hæc potest; quid non *Gene-*

adhi atque *universali* Abſtinentiâ quibuslibet nocivis, præſtare, nobis polliceri poterimus? Certè illa, multis modis, innumerorum, atque *magnorum* morborum, totum & appropriatum eſt remedium. Hoc ipſum uti in antecedentibus *in Genere*, adhuc probatum ivimus, ſic jam in *ſpecie*, ad varia exempla, ut ex illis res clarior evadat, commemoranda progreſſum facimus.

X.

Infantes, quousque *lacte* materno nutriuntur, eousque variis periculis ſunt obnoxii; quibus vel ab ipſa *lactis* craſſiſſis, vel maximam partem à commotionibus *patheticis*, ſub vehiculo *lactis* communicatis, minus eſſent expoſiti, ſi *Abſtinentiæ* locus in tempore relinqueretur. Cujus conſilii ſumma utilitas, imò neceſſitas, vel exinde eluceſcit, quod, ubi undique circumſpicientibus ad ejuſmodi incommoda avertenda, nullum amplius remedium ſuppetit, ad ſolam *Abſtinentiam* ſvadendam, opportunè recurrant, matriciſque injungant ab ulteriori lactatione deſiſtere, aut nutricem mutare. Ibi omnes etiam res, utut ante turbulentæ, ad oculum tranquillæ redduntur, ſolâ illa intermiſſione imperatâ, nec ullum aliud artis inſtrumentum aut à *Pharmacîâ* aut *Chirurgiâ* ulterius expectant.

XI.

Porro, quoad *educationem*, peculiaris *Abſtinentiæ*, *ſuſceptæ* aut *neglectæ* ratio, in *morum* formatione ſeſe manifeſtat; ſiquidem nonnulli liberi, nimîâ Parentum lenitate, variis tergiverſationibus aut concupiſcentiis, ita ſæpius aſſueſcunt, ut inſigne detrimentum inde ipſis etiam circa *ſanitatem*, per totam vitam, immineat. Ubi è contra his, mirum quantum melioris conditionis eſſe obſervamus, illos, quorum Parentes tempeſtivè invigilant, ne *Inſuetudines* aut *adſuetudines* tales, difficillimè poſteâ, aut fermè nunquam deſcendæ, teneræ adhuc ætati per malam conniventiam imprimantur. Præſtici animum hic debitè advertentes, omni-
um

um optimè intelligunt, quid sibi dictum illud velit: à *teneris* *adsvescere*, *multum est*, & quantum expediat ab ejusmodi rebus à *teneris abstinuisse*.

XII.

Hæc ad illos pertinebant, qui respectu *moderandæ* fanitatis, per aliquod tempus in aliorum potestate sunt. Jam ad alium gregem, *Adultos* nimirum, deveniendum; atque ibi etiam unum vel alterum specialis Abſtinentiæ exemplar commemorandum. Hic, primo omnium loco, amplissimæ *Dietæ* regulæ se offerunt; quæ singulæ sub illâ à nobis descriptâ *abſtinentia*, velut suo debito *Genere* ſtant: quæque nihil prorsus aliud continent, quam *cautelæ* varias, à quibus rebus, quomodo, quò tempore, in quantum, *abſtinendum* sit.

XIII.

Monitores atque Commentatores hoc in negotio cum neutiquam deficiant, quos inter *Sanctorius* ad *examinis* observationem usque scrupulosus est; non licebit figillatim illas *sex res non naturales* dictas, ordine recensere & tanquam per ejusmodi divisum Zodiacum, labore supervacaneò, aliisque dudum suscepto, decurrere; quoniam nec proposita nobis ratio illud fieri permittit, qua hinc & inde *specialis* Abſtinentiæ exempla tantum colligere, non autem *Dieteticæ* Professore magere, tenemur.

XIV.

Interim liberum nobis servamus, quæ ex his rebus, nostro huic scopo apprimè inservire queant, ex quacunque classe aptum visum fuerit, desumere. Quale quid circa *Assumenda* in superioribus jam tetigimus. Est hæc illa *Abſtinentiæ* species, adquam aliquando adhuc respicimus communioris vocabuli usus ergo, ut opinor; siquidem plerisque Medico sensu, moderamen circa *cibum* & *potum* tantum, involvit; cum interim quoad *aërem*, *somnum*, *vigilias*, *animi commotiones*, *motum*, *quietem*, *excernenda*, cautum esse, quòd ea omnia etiam sint *Abſtinentiæ*, nemo sollicitè

citè meminerit. Hoc equidem verum est, quod hac in classe *Affumendorum*, magis familiariter delinquere contingat; quam in reliquis, imò quod ipsum delictum, in se, plerumque deinde majus sit, aut majoris periculi, quàm quæ in cæteris committuntur. Modo qui quantitate hic peccant aspiciamus. Nonne sibi hisce rebus *Plethoram* contrahunt? Ex quâ, tanquam ex altero equo Trojano, uti illius civitatis, sic corporis humani, summa calamitas atque everfio exfurgit. Hinc aurea illa Abſtinentiæ Regula omni tempore memori mente tenenda: **NEQUID NIMIS.**

XV.

Circa *Aërem*, Veteres jam peculiare vacillantis artis firmamentum in *Abſtinentiæ* reſſu quæſiverunt; & medicamentis nihil proficientibus *mutationem aëris* nonnunquam ſuadere cœperunt. Hoc ipſum, inprimis in ordine ad *malignitatem, peſtis*, potiffimum tempore, inibi reconditam, an verum fundamentum in re habeat, hic loci quidem non inveſtigabimus; deſumimus potiùs inde occaſionem ad ſpecialiſſimam quandam Abſtinentiam deveniendi. In quantum enim de *malignis* ejusmodi *aëris* influentis adhuc poteſt ambigi, in tantum *de reali contactu*, tale quid peſtiferum producendi, apud omnes liquidò conſtat.

XVI.

Digna videri poſſet res, quæ in conſiderationem Medicam veniat, quare rerum non naturalium Claſſes conſtituentes, ſub *aëre*, de *Contactu* tam ingens periculum minitante, ne verbum quidem protulerint? Excufandos autem illos omnis in arte Medicâ methodi primos Inventores aliquis putet, ex ea ratione, quòd, quandocunque *contactu*, malignitas ex uno corpore in aliud transmigrat, per *effluvia* quidem halituoſa illud fieri, & ſic *aërem* intervenire neceſſe ſit in cujus claſſem deinde hæc trahi poſſint: Interim
hanc

hanc non amplius esse ipsius aëris quasi intimius propriam culpam, sed alienarum, non jam amplius ad rerum non naturalium, sed directè & absolutè, rerum p. n. censum, pertinentium: quæ per accidens aëri irreperunt.

XVII.

Enim verò accuratius rem æstimantes siquidem aër & alibi in morem vehiculi se habet, & nonnunquam etiam propinquior affricatio accedere debet, facillimè perspiciunt falso negligentiae incusatum iri. Quicquid horum sit, nostra jam parum refert, ipsam rem modo intuentes, quod ita contingat, per *contagium* morbos propagari. Audivimus eheu! puto hætenus, per miseram nostram Germaniam, tot belli calamitatibus alias satis pressam, morborum omnium pessimum, *pestem*, huc illuc serpere, eandemque à cive civi, à civitate agris, communicatam grassari. Hæc in *acutis* etiam *contagii* observatio, *variolarum* atque *morbilorum* exemplo non adeo infreqvens, in *Intermittentibus* autem rarior. Qualem casum nobis inspicere licuit, ubi mater *semitertia-naria* commotione febrili, laborans, puerulum *quingennem*, sub undò lectò secum recubantem, hæc ipsa infecit, typò undique prorsus eodem servatò. Ad *serosas* Affectiones quod attinet, quis ibi solo attactu repente aliquid transplantari posse dubitet, cum de *Scâbie* aut *Lue venerea* saltem rationem ineat, quo & illud Poëtæ quadrat:

Uvaeque conspectâ livorem duxit ab uva.

XVIII.

Auxilium itaque quando his rebus inducendum, sciunt suarum rerum satagentes, quomodo sæpius artem simul & artifices fatigare soleant; imo quod *pestis* ratione, omnis *artis* opera penitus propemodum frustra sit, & scopo potissimum *præservationis*, nullum aliud refugium, quàm, ad *Abstinentiam*, relinqvatur. Hætenus enim omnibus, per mare per terras conquisitis atque tentatis, nihil utique tam

evidenter profuit, quam τὸ ἀπείχων, ab omni commercio tali-
i in peste infectorum abstinere.

XIX.

*Corporis, atque animi, Motus, si cum debita modera-
tione fiant, non solum nihil nocent corpori, sed reverà pro-
sunt. Nam alacritas animi, moderatum gaudium, & hilaritas,*
dum animum erigunt; efficiunt etiam, ut *mæror, Timor,*
atque *Trepidatio*, non tam facile aditum in veniant, aut acti-
onum tranquillitatem turbent; qualis turbatio aliàs valde
multum potest, ad *estimandam*, atq; recte *tractandam*, etiam
leviorum periculorum syndromen. Ita enim v. g. videmus
sæpe, quod ægri, qui soli relictæ, præsertim à qualicunque do-
lore, aut aliis angustis, valde male se habent; si *sodalitium*, aut
visitatio ipsis obtingit, ab hominibus, quorum præsentia ip-
sis *grata est*, longè mitius se gerant, & quasi tantisper oblivif-
cantur mali sui, quamdiu tali occasione, animum suum eri-
gendi & quasi exhilarandi, fruuntur.

XX

Imò, est assatim nota, ingens illa perturbatio *vitalium*
actionum, appetitus, concoctionis, nutritionis, & incrementi
corporis, quæ, cum *quietis* etiam magna turbatione, ejusmo-
di subjectis evenit, quæ singulari sensibilitate *animi* pollent
quando *desiderio* absentium, & *tædio*, aut *timore*, præsen-
tium rerum, afficiuntur; quod Germani, die *Sehnsucht*,
Græca docti *τοσάλυλα* appellant: adeo, ut non solum malè
ipsis sit, imò vel ad decubitum usque, quandiu animus
his adversissimis Idæis defixus est; sed etiam, sicubi vel so-
la *spes* proximæ remissionis ad suos lares, aut reditus de-
sideratorum, ipsis proponitur, statim melius habere sentian-
tur; quando vero *desiderio* hoc suo potiti sunt, velut in ho-
ras, cum *animi alacritate*, etiam *corporis*, & omnium *vita-
lium* actionum, vigor, in optimum ordinem restituitur. Et
notissima talia sunt exempla, ut etiam in *lentis febribus*,
cum *mærore & fastidio animi* conjunctis, inexpectatus ad-
ven-

ventus cognatorum, aut aliorum charorum familiarium, intra paucos dies efficiat, quod nulla ars assequi potuerat.

XXI.

Nihilo verò minus habet etiam *corporis motus* bene ordinatus, insignem suam utilitatem; dum neminem hominum latet, quantum incommodorum *desidia* atque *solennolentia*, hominibus objiciat: præsertim quando interim *edacitas* & plenus victus continuatur. Sicut etiam, ex adverso, inconsiderati *repentini motus*, tam *Concoctionem* atque *distributionem* alimentorum notoriè turbant, quam sanguinem *exagitant*, & cum *respirationis* vitiis, etiam æqualem motum humorum per *pulmones*, lædere possunt. A quorum proinde *motuum*, *animi* æque atque *corporis* tranquillitatem turbantium, usu, meliore æqui librio servato, *abstinentia* seu *Quies*, omnino convenit.

XXII.

Nequaquam autem inter has res, Medico *artificiali* scopo atque ordine jam propinquioris oblivisci licet, *Expectationis*. Habuit de hac re, conceptum in animo, certè uberiore atque ordinatiore enucleatione dignum, *Gideon Harvæus*; & melius sine dubio egisset, si potius, aut certe prius, *positivè* deduxisset, *Expectationis* utilitatem, imo passim necessitatem; quam *negativè*, per odiosa exempla (quorum nimis abundans numerus utique occurrit,) inutilitatem solum, imo damna, neglectus illius, taxavisset.

XXIII.

Est enim certè vera atque solida consideratio, justæ atque bene ordinatæ *Expectationis*, tale negotium, quod non solum *praxi* medicæ, nominatim autem *veræ methodo medendi*, ingentem lucem affundit; sed etiam è penitissima vera *Historia morborum*, ad *Patbologica Therapeuticam* scientiam, ita tanquam ex intimis fundamentis eruenda venit, ut objectum præbeat, circa quod doctus & peritus Medicus, eximiè ostendere possit solidam suam artis, scientiam æquè, atque peritiam,

XXIV.

Huic enim rei propriè superstruenda venit, vera rationalis æstimatio *Abstinentiæ Medici*. *Scientia* inquam, frequentissime maximi momenti, imo ponderis, an arte aliquid agendum veniat; & *quo tempore*, consilia vel auxilia bona, legitimum suum usum assequi fortè possint? quæ res quanti momenti sit in omnis generis *Febris*, & tanto magis summe sensibilibus periculosioribus, uti neque neminem cum solertia peritum practicum fugere debet; ita in minus periculosis, *intermittentibus*, præsertim tamen *importunioribus*, vel ipsorum stultorum, ut habet proverbium, Magistra, experientia, tanto facilius perculit aliquantò attentiores, ut, licet veras rationes (nempe super *incendita medicatione*, vulgari traditione laudata, fundatas,) non satis assequerentur, tamen ex ipsa observatione, cautelam illam comprehenderint, & tanquam axiomatis loco comendent, quod *versus* paroxysmos, & *in paroxysmis*, à medicamentis præstet *abstinere*; dum nempe usitatis illorum formulis aut certè *præpostero* talium usu, manifestò experiuntur, pejus potius habere ægros, & paroxysmos *laboriosiores* fieri, quam ut promissum levamen illis inde eveniat. Id quod quilibet attentus practicus facillimè observare potest, ab exhibitione sic dictorum *Bezoarticorum*, & tam remediorum, quam regiminum, *sudoriferorum*, *per initia* paroxysmorum, commendatâ: utpotè à quibus *æstus* solum, cum omnibus reliquis *molestiis*, exasperatur; & tamen nullus, aut certe nequaquam utilis, *sudor* obtinetur: qui *versus finem* paroxysmi, vel solo tranquillo *regimine*, vel, pro diversitate Temperamentorum, tunc prudenter propinatis *alexipharmaco-sudoriferis*, tam successû, quam effectû meliore, impetratur.

Sicut autem hæc, uti præmonuimus, quasi ad *Medici abstinentiam* simplicius respiciunt; adeoque nobis tribui posset,

posset, quasi ultra nostri propositi limites evagaremur, quo non tam *medici*, quam *agri* abstinentiam commendandam in nos recipere professi sumus; non tamen ita aliena haberi debet hæc nostra *digressio*, cum manu quasi ducat, ad hanc ipsam *agris* omnino commendandam *abstinentiam*, à nimium familiari illa *Polypragmosyne*, quam ipsi *agri* passim sibi sumunt, eique temere indulgent. Dum sæpissime homines offendimus, qui in negotio tuendæ sanitatis sibi ipsis sufficere persuasi, non tantum contemplationes de sui corporis œconomiâ, nescio quas formant; morborum genium, causas, licet has quandoque summe ridiculas, determinant; sed etiam remedia, quæcunque aut primum obveniunt, aut non adeò magni sunt pretii, aut quæ ex alio capite placent, aut, quod primo loco dicendum, quæ prodesse ipsi putant, audacter satis applicant.

XXVI.

Hi sæpius domi habent, unde ægrotent. Medicamenta eorum intelligo Domestica illis dicta, *Hauß-Mittelgen*. Quid damni hinc inde attulerint, *Balsamus sulphuris*, *sulphur* ipsum: ex *Terebinthinâ*, *cumino*, *baccis juniperi* præparata, nonnunquam etiam famosum *Elixir Proprietatis*, *Tinctura Bezoard*, ut alia jam taceam, abunde notum est, & indies adhuc innotescit. Omnia interim hæc, in quotidiano sunt usu, licet *plebejis* plerumque; cum divites aliud offendiculum habeant. *Arcana* enim sunt, quibus detinentur. Ejusmodi nimirum simplicium compositiones, quæ celebri alicui Medico nomen suum debent. Quæ cuncta, utut in se bona esse, & certo usui inservire possint, *promiscuè* nihilominus, & absque debito judicio, *Medico-Practico*, (quis autem horum hoc præditus?) usurpata, eundem in modum ac *plebejorum* medicinæ, nocere possunt, imo solent. Quibus periculis expositi haud sunt, qui curæ *prudens* Medici se totos tradunt, & medicamentis omnibus, antequam à
Medi-

Medico præscribantur, unicum hunc competere titulum;
noli me tangere, intelligunt.

XXVII.

Ex quibus jam dictis, cum satis superque constet, quòd
Abstinencia à nobis descripta, tam *avertendis* quàm *tollendis*
 morboris affectionibus multum omninò possit, imò soleat
 etiam præstare, nihil amplius superest, quàm adhortari o-
 mnes, quibus intaminata sui corporis conservatio curæ est,
 ut ad ejusmodi res, & factu faciles, & in ipso facto utiles, æ-
 què ac necessarias, præ cæteris minus talibus, animum de-
 center advertant. Deo interea grates decentes persolvi-
 mus, quod vires concesserit omnes res ad sanitatem perti-
 nentes vel ut uno obtutu in conspectum dare, atque hinc
 & inde salutaria quædam consilia suppeditare. Faxit divi-
 na Clementia, ut nullò tempore desint, qui aptè detegant,
 quid verè noceat, & sedulò præmoneant ab ejus-
 modi rebus abstinere.

